

Vpliv dejavnikov tveganja in genetske nagnjenosti na pojavljanje raka dojk pri mladih ženskah

V Zadnik, M Primic Žakelj

Onkološki inštitut Ljubljana

Namen: Analiza vpliva dejavnikov tveganja in genetske nagnjenosti na pojavljanje raka dojk pri mladih ženskah v Sloveniji je del mednarodne raziskave *Case Only Study on the Interaction of Diet and Gentic Predisposition in the Occurrence of Breast Cancer in Young Women - Skupen vpliv prehrane in genetske nagnjenosti na pojavljanje raka dojk pri mladih ženskah. Raziskava samo med bolnicami (COS)*. Z evropsko raziskavo COS, ki jo koordinira Oddelek za epidemiologijo na milanskem Državnem onkološkem inštitutu, želimo opredeliti dejavnike iz prehrane in načina življenja, ki vplivajo zaviralno ali pospeševalno na probojnost BRCA mutacije. Prepoznavna omenjenih dejavnikov bo prispevala k vedenju o nastanku raka, lažje pa bomo tudi oblikovali osnovne napotke o priporočljivi prehrani in vsakdanjih življenjskih navadah ogroženih žensk iz družin, ki so obremenjene z rakom dojk.

Materiali in metode: V raziskavi sodeluje sedem centrov iz sedmih evropskih držav, med njimi tudi Onkološki inštitut Ljubljana. V raziskavo naj bi v Evropi pritegnili okrog 5000 žensk, ki so pred svojim 40. letom zbolele za rakom dojk. Seznam bolnic za slovenski del raziskave smo pridobili iz Registra raka za Slovenijo ter tekočih prijav rakavih bolezni. Omejili smo se na bolnice, ki so zbolele med leti 1995 in 2002. Izmed vseh bolnic zbolelih za rakom dojk pred 40. letom v Sloveniji smo izločili tiste, ki niso nobenega dela zdravljenja opravile na Onkološkem inštitutu v Ljubljani.

Podatke o življenjskih navadah izbranih bolnic, družinskem rodovniku ter znanih rakavih obolenjih pri sorodnikih smo pridobili s posebej za to študijo sestavljenim vprašalnikom. Podatke o značilnostih bolezni smo pridobili iz popisov bolezni.

Za analizo z vprašalniki pridobljenih podatkov bomo uporabili *case-only* metodologijo. Gre za način obdelave podatkov, ki je identičen obdelavi podatkov v študijah primerov s kontrolami, le da v našem primeru raziskava poteka samo med bolnicami, primere pa razdelimo v dve skupini: predvidoma gensko pogojeni raki dojk ter sporadični raki dojk. Osebe, katere verjetnost za BRCA1/2 mutacijo je na podlagi programskega izračuna večja od 30 %, bomo v analizi uvrstili med genetsko pogojene primere raka. Te bolnice predstavljajo primere, ostale, sporadične, pa kontrole.

Za oceno genetske ogroženosti v naši raziskavi je bila izdelana posebna programska oprema – COS software. Program metodološko temelji na Parmigianijevi metodi, v primerjavi s splošno uporabljenim programom BRCAPRO, pa

omogoča dodaten vnos populacijsko specifičnih vhodnih spremenljivk. Bistvena pridobitev je predvsem možnost uporabe populacijskih generacijsko specifičnih incidenc, ki jih poprej izračunamo iz APC (*age-period-cohort*) modelov.

Rezultati in zaključki: Med 397 incidenčnimi primeri v Sloveniji med letoma 1995 in 2002 smo v študijo vključili 299 bolnic, 234 med njimi nam je zadovoljivo izpolnilo vprašalnik. Podatki so trenutno v obdelavi, rezultati in zaključki bodo predstavljeni v okviru Onkološkega vikenda.